

Raport analiză de nevoi și impact

Proiect “Start în educație”

Septembrie 2022—August 2023

Raport analiză de nevoi și impact

Proiect “Start în educație”

Acest studiu a fost realizat în cadrul proiectului “Start în educație”, derulat de Fundația World Vision România și Fundația OMV Petrom. Studiul a fost realizat în parteneriat cu Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” din Iași, sub coordonarea cadrelor didactice:

Lect. Dr. Roxana- Mihaela Vasiliu

Prof. Dr. Adrian Netedu

Cercetarea a fost coordonată și de către Oana Baciuc, Expert educație și studii, Fundația World Vision România

CUPRINS

Rezumat studiu	2
Descriere proiect	6
Metodologie	8
Situația educației timpurii în România anulului 2023 la nivelul eșantionului	10
Educația parentală. Perspective și nevoi	18
Impactul “Ghiozdănel cu viitor”	21
Impactul intervenției “Școala părinților”	24
Concluzii și recomandări	32

1

Rezumat studiu

Cercetarea de față s-a desfășurat în cadrul primului an de implementare a proiectului “Start în educație”, având ca principal obiectiv sondarea contextului educațional al grupului țintă - copiii preșcolari cu vârste între 3-6 ani și accesul acestora la educația timpurie. Pe de altă parte, cercetarea a vizat îndeosebi impactul și utilitatea principalelor acțiuni ale proiectului: distribuirea de kituri educaționale “Ghiozdănel cu viitor” (pachete cu materiale educaționale și de joacă pentru dezvoltarea abilităților cognitive și motrice proprii vârstei) pentru 60.000 de copii preșcolari (3-6 ani) și derularea de ateliere de educație parentală pentru 13.400 de părinți/ tatori/ bunici participanți la proiect. Intervențiile au fost implementate la nivelul a 40 județe, în peste 700 comunități defavorizate în perioada septembrie 2022 - august 2023.

Colectarea datelor aferente proiectului “Start în educație” s-a realizat pe bază de chestionar, auto-aplicat, în rândul beneficiarilor adulți - părinți, tatori, aparținători, beneficiari ai celor două tipuri de intervenții. În același sens, au fost organizate focus-grupuri și interviuri cu reprezentanții autorităților comunităților implicate în proiect și cadre didactice. Procesul de colectare a datelor și opiniilor din partea participanților la proiect s-a făcut pe baza consimțământului persoanelor care au completat chestionarul, dat benevol și cu respectarea legislației GDPR în materie, iar chestionarele colectate au fost interpretate în mod anonim, prelucrate statistic și cu respectarea principiilor confidențialității de personalul autorizat (pornind de la eșantioane stadiale, stratificate, cu selecție proporțională la nivel regional), prin parteneriatul încheiat cu Universitatea Alexandru Ioan Cuza.

Acest studiu este printre cele mai ample realizate vreodată în România în zona educației timpurii și oferă referințe valoroase pentru domeniul educațional și necesitățile de dezvoltare de viitoare intervenții, mai ales pentru îmbunătățirea situației în mediul rural, pentru creșterea accesului la resurse educaționale și de dezvoltare, în special pentru copiii care se confruntă cu vulnerabilitatea. Datele cercetării reușesc să contureze o radiografie aprofundată și complexă a realităților educației timpurii și a nevoilor comunităților de realizare de viitoare acțiuni/ investiții care să ofere copiilor din categorii defavorizate șansa la educație de calitate și asigurare de protecție pentru a crește armonios, cu potențarea integrală a capacităților copiilor de la vârste preșcolare.

Principalele constatări ale cercetării:

Privitoare la acordarea kiturilor educaționale “Ghiozdănel cu viitor” pentru 60.000 de copii, cu vârste între 3-6 ani:

- Unu din patru copii frecventează grădinița ocazional, chiar parțial, mergând uneori doar o dată pe săptămână;
- 45% dintre părinți invocă deficitul de resurse financiare drept cauză pentru frecventarea redusă a grădiniței;
- În rândul familiilor cu educație superioară, 66% dintre copii primesc jucării lunar sau chiar mai des. În cazul familiilor cu studii cel mult elementare, 54% dintre copii primesc jucării o dată pe an sau mai rar. Din punct de vedere pedagogic, ambele extreme sunt deficitare;
- 74,3% dintre respondenți consideră că propriul copil este dezvoltat în acord cu vârsta pe care o are;
- 75,5% dintre părinții intervievați declară că au o relație bună cu copiii lor, însă sunt îngrijorătoare procentele celor care consideră că se poate și mai bine (22,8 %) precum și procentul părinților care declară că discută cu copiii lunar sau mai rar (14,4 %);
- 80% dintre părinți consideră că produsele din cadrul kitului educațional “Ghiozdănel cu viitor” au avut un impact pozitiv/ au adus îmbunătățiri ale abilităților cognitive și de învățare ale copiilor lor;
- 97,4% consideră că produsele de igienă din cadrul “Ghiozdănel cu viitor” au fost necesare copiilor; 80% dintre copii lucrează mai bine cu plastilina; 80% dintre copii reușesc să recunoască mai bine culorile; 82% dintre copii se joacă mai mult în aer liber; 84% dintre copii fac mai multă mișcare; 90% dintre copii colorează mai bine; 78,5% dintre copii reușesc să rezolve mai ușor jocuri de tip puzzle ca urmare a utilizării produselor educaționale de stimulare cognitivă și fizică din cadrul kitului “Ghiozdănel cu viitor”;
- 88,3% dintre părinți afirmă că s-au jucat alături de copii cu produsele din “Ghiozdănel cu viitor”, procent ce indică o schimbare și la nivelul implicării părinților. Această schimbare este remarcată și de către reprezentanții instituționali și cadrele didactice (care au participat la interviuri tip focus grup);
- 88,6% dintre părinți consideră că în comunitatea lor mai sunt copii care au nevoie de astfel de produse. Procentul este unul extrem de îngrijorător și reliefează o nevoie majoră și o necesitate de intervenție continuă în comunitățile participante și în altele noi.

Privitoare la furnizarea atelierelor „Școala părinților”, de care au beneficiat 13.400 de părinți:

- Peste 75% dintre părinți nu au participat niciodată la o sesiune/ un curs de educație parentală, nici măcar la un nivel minimal și nestructurat de informare în această direcție.
- 50% dintre părinți se informează de la medicul de familie, informare strict medicală - pe care o asimilează precum educație/ consiliere parentală privind stadiile de dezvoltare biologice. Îngrijorător este procentul celor care se informează de la prieteni/ rude/ cunoștințe (48%);
- 94% dintre părinții consideră sesiunile de educație parentală ca fiind utile. 74,6% consideră că printre cele mai utile informații abordate în formare au fost cele legate de dezvoltare

tarea copilului de 3-6 ani, 53,4% cele legate de dreptul copilului la educație, 54,3% cele legate de educația parentală pozitivă iar 32,5% cele legate de violența împotriva copilului;

- 58% dintre adulții intervievați au nominalizat, în evaluarea inițială, Poliția ca principală instituție căreia i se adresează în caz de abuz asupra copilului. În evaluarea finală majoritatea părinților (50%) menționează că se îndreaptă (alături de poliție sau alternativ acesteia) și către DGASPC, aceasta fiind în fapt instituția care dispune (sau ar trebui să dispună) de personal specializat pentru analiza de primă fază a abuzului;
- 95% dintre părinți au remarcat dezvoltarea comportamentală a copiilor lor în ultimul an, fiind mai atenți la nevoile și dinamica propriilor copii ca urmare a participării la sesiunile de educație parentală desfășurate prin proiect, înțelegând mai bine și stadiile de dezvoltare tipice fiecărei vârste;
- Ponderea părinților care foloseau pedeapsa ca metodă de disciplinare a scăzut cu 45% după participarea la sesiunile de educație parentală;
- Creșterea de la 1% nivel inițial, la 13% nivel final a gradului de informare privind abuzul sexual asupra copiilor este de importanță majoră. 59% dintre părinții care au beneficiat de educație parentală prin proiect înțeleg mai bine că înjurătura, tonul ridicat, cuvintele jignitoare sunt forme de abuz împotriva copilului cu urmări pe termen lung asupra dezvoltării lui afective și psihologice;
- 28% dintre părinți menționează în evaluarea finală importanța grădiniței pentru însușirea unui comportament adecvat al copilului;
- 6% dintre părinții participanți la proiect mărturisesc că după furnizarea atelierelor de educație parentală folosesc mai mult comunicarea ca formă de disciplinare pozitivă a copilului; cu +8% fac apel la explicare mai mult acum pentru disciplinare; cu +7% dintre părinți aleg acum setarea unui program, a unor reguli de comportament.

Concluzii¹:

Cercetarea a condus la următoarele concluzii privind impactul generat de intervențiile “Start în educație”:

- măsurile proiectului au condus la o creștere fundamentală a conștientizării importanței educației timpurii la nivelul comunităților defavorizate din România și au crescut real preocuparea autorităților și părinților pentru dezvoltarea și necesitatea frecventării grădiniței de către copiii aflați la vârstă preșcolară;
- intervenția a avut un impact deosebit de crescut pentru îmbunătățirea achizițiilor educaționale ale copiilor preșcolari din comunitățile vulnerabile vizate, contribuind la un progres semnificativ pentru dezvoltarea abilităților cognitive și de învățare proprii vârstei;
- datorită componentelor kitului educațional, părinții au petrecut mai mult timp cu copiii preșcolari față de înainte de intervenție și au devenit mai focusați pe etapele de dezvoltare adecvată ale copilului lor;
- părinții din zone defavorizate sunt mai interesați să se informeze și să urmeze instruirei parentale, considerând extrem de utilă informația specializată primită în cadrul sesiunilor din proiect, îndeosebi în domeniile educației și protecției copilului;
- programul de educație parentală a crescut semnificativ ponderea părinților care au înțeles că disciplinarea copilului nu se realizează cu agresivitate, ci cu modele afective de stimulare a comportamentului pozitiv;
- nevoia de a continua acțiunile în comunitățile vulnerabile deservite rămâne extrem de ridicată, potrivit considerentelor partenerilor școlari, reprezentanților autorităților locale și beneficiarilor primului an de proiect.

1 Concluziile detaliate se pot regăsi la finele raportului de cercetare

2

Descriere proiect

Proiectul “Start în educație” este un proiect strategic care vizează sprijinirea copiilor preșcolari din comunitățile dezavantajate. Misiunea sa este de a asigura accesul acestor copii la resursele educaționale esențiale și de a ajuta părinții în creșterea și îngrijirea adecvată a micuților lor. Unul dintre obiectivele cheie ale proiectului a fost ca 60.000 de copii preșcolari din medii defavorizate să primească un pachet cu resurse educaționale menite să-i ajute în dezvoltarea abilităților și să fie mai pregătiți pentru intrarea la școală.

În același timp, proiectul susține educația parentală, oferind îndrumare și sprijin pentru 13.400 de părinți ai copiilor preșcolari. Acest ajutor s-a concentrat pe crearea unui mediu favorabil dezvoltării copiilor, acordând importanță protecției, comunicării și suportului emoțional. Proiectul a încurajat dezvoltarea aptitudinilor copiilor și adoptarea unui comportament non-violent. Un alt aspect important al proiectului “Start în educație” a fost evaluarea continuă a impactului său și identificarea resurselor necesare pentru popularizarea educației timpurii. Prin monitorizarea și evaluarea constantă a rezultatelor, proiectul poate deveni un exemplu de bună practică, cu potențial de extindere și continuare a intervențiilor în comunitățile participante la primul an, dar și cu introducerea măsurilor în noi zone, pentru o acoperire reală în plan național.

Descriere intervenție “Ghiozdănel cu viitor”

În cadrul “Start în educație”, s-a oferit un sprijin semnificativ pentru dezvoltarea și educația a 60.000 de copii preșcolari prin intermediul unui instrument esențial: kit-ul educațional “Ghiozdănel cu viitor”. Acest kit conține o gamă variată de produse cu accent pe acoperirea nevoilor de dezvoltare ale copiilor în etapa preșcolară.

Unul dintre aspectele esențiale ale acestui kit este includerea de materiale educative tip STEAM (Știință, Tehnologie, Inginerie, Artă și Matematică), concepute pentru a stimula curiozitatea și creativitatea copiilor, dar și alte abilități cognitive și motrice, esențiale pentru dezvoltarea ulterioară. Prin intermediul acestor resurse educaționale, copiii au avut oportunitatea de a explora concepte fundamentale într-un mod interactiv și distractiv.

Pe lângă materialele educaționale și de stimulare cognitivă, adaptate vârstei preșcolare, kit-ul conține și jocuri care contribuie la dezvoltarea motricității copiilor, acestea având un rol-cheie în stimularea coordonării motorii fine și a abilităților fizice ale copiilor, care îi ajută să crească într-un mod sănătos și echilibrat.

“Ghiozdănel cu viitor” include și articole sanitare, subliniind astfel importanța sănătății și bunăstării copiilor preșcolari. O igienă corespunzătoare este vitală pentru a păstra sănătatea și confortul copiilor în perioada lor de creștere.

Lista completă cu produsele conținute de pachetul educațional "Ghiozdănel cu viitor":

- ✓ Scrisoare pentru părinți;
- ✓ Ghiozdan grădiniță;
- ✓ Carte de povești cu pictograme;
- ✓ Creioane colorate (12 bucăți);
- ✓ Creion grafit cu radieră;
- ✓ Caiete de lucru pentru dezvoltarea aptitudinilor de învățare;
- ✓ Caiet cu foi veline;
- ✓ Numărătoare;
- ✓ Puzzle cu harta României;
- ✓ Puzzle de lemn tip "Tangram";
- ✓ Joc "Aruncă și Prinde";
- ✓ Frisbee;
- ✓ Coardă pentru sărit;
- ✓ Acuarele în 12 culori;
- ✓ Set de 4 pensule;
- ✓ Bloc desen;
- ✓ Plastilină (10 culori);
- ✓ Stickere personalizate;
- ✓ Kit pentru igienă (periuță de dinți, pastă de dinți, săpun).

În concluzie, kit-ul "Ghiozdănel cu viitor" din cadrul proiectului "Start în educație" reprezintă o resursă valoroasă în pregătirea copiilor pentru viitor, facilitând învățarea activă și asigurând o dezvoltare echilibrată și sănătoasă în anii cei mai importanți pentru procesul de creștere a celor mici.

Descrierea intervenției "Școala părinților"

Sesiunile "Școala părinților" au oferit sprijin părinților privind conștientizarea faptului că ei sunt primii și cei mai importanți educatori ai copiilor lor și că implicarea lor este prioritară încă de la cele mai fragede vârste ale copiilor.

Aceste sesiuni au acoperit o gamă largă de subiecte relevante, abordând nevoile emoționale fundamentale ale copiilor. Părinții au avut ocazia să învețe despre stilurile parentale, comunicarea și relaționarea în familie și cum acestea pot avea un impact semnificativ asupra dezvoltării copiilor lor. De asemenea, s-a discutat despre importanța stabilirii rutinelor și obiceiurilor în viața copiilor și rolul părinților în formarea acestora.

În cadrul "Școlii Părinților," participanții au învățat strategii eficiente pentru gestionarea stresului, ceea ce contribuie la creșterea calității vieții lor și la un mediu familial mai sănătos. De asemenea, s-a pus accent pe importanța jocului în dezvoltarea copiilor și pe modul în care acesta poate stimula învățarea și creativitatea.

Sesiunile acoperă, totodată, subiecte legate de socializare și adaptare la mediul colectiv, cu o atenție specială acordată grădiniței și rolului său crucial în primii pași ai educației copilului. Părinții sunt informați cu privire la responsabilitățile legale pe care le au în creșterea și educarea copiilor și despre drepturile copilului.

În final, "Școala părinților" oferă beneficiarilor instrumentele și cunoștințele necesare pentru a-și sprijini copiii în dezvoltarea lor timpurie, contribuind astfel la creșterea unor viitori adulți bine pregătiți și echilibrați. Această componentă esențială a proiectului "Start în educație" aduce beneficii durabile atât copiilor, cât și comunităților în care aceștia trăiesc.

3

Metodologie

Obiectivele studiului

Cercetarea din cadrul proiectului “Start în educație” a avut ca obiectiv principal măsurarea impactului celor două tipuri de intervenție — distribuirea de kituri educaționale și susținerea de sesiuni de educație parentală, înțelegerea contextului, a nevoilor, respectiv definirea perspectivelor viitoare și de sustenabilizare/ promovare a importanței educației timpurii.

Au fost definite următoarele obiective:

1. Evaluarea impactului sesiunilor de tip “Școala părinților” la nivelul părinților cu copii de vârste între 3-6 ani și măsurarea percepției lor despre educația și protecția copilului.
2. Evaluarea impactului kit-ului educațional “Ghiozdănel cu viitor” și a situației familiilor în ceea ce privește achiziția și utilizarea unor astfel de produse, inclusiv gradul de implicare a părinților în educația copiilor.
3. Identificarea specificului procesului de educație timpurie, provocărilor domeniului în planul comunităților locale și a percepției cu privire la impactul proiectului la nivelul părinților, copiilor și autorităților publice locale.
4. Identificarea impactului proiectului precum și a măsurilor de sustenabilizare din perspectiva educatorilor din unitățile de învățământ implicate în proiect.

Colectarea datelor s-a realizat pe bază de chestionar, auto-aplicat, în rândul beneficiarilor adulți-părinți, tutori, aparținători, participanți la cele două tipuri de intervenții. În cazul sesiunilor parentale “Școala părinților” aplicarea s-a realizat în regim panel, înainte și după implementarea proiectului. În cazul intervenției “Ghiozdănel cu viitor”, evaluarea s-a realizat similar, prin aplicarea unui chestionar auto-administrat la primirea kit-ului și ulterior la finalul anului școlar.

În completare, pentru descrierea și înțelegerea anumitor aspecte legate de educația timpurie, dar și pentru măsurarea impactului intervențiilor din alte perspective, au fost defășurate focus-grupuri cu autorități publice locale și educatori.

Caracteristicile eșantioanelor

Populația de referință pentru acest studiu a fost formată din 13.400 de părinți implicați în programul “Școala părinților” și 60.000 de preșcolari beneficiari ai programului “Ghiozdănel cu viitor”, proveniți îndeosebi din mediul rural (87%), din peste 723 de comunități care se confruntă cu un anumit grad de vulnerabilitate de la nivelul a 40 de județe din România. Pentru această populație s-au extras eșantioane de chestionare aplicate în cadrul activităților proiectului, relevante la nivel național, iar datele colectate au fost interpretate anonimizat.

Pentru cele două analize de măsurare a rezultatelor și a impactului intervențiilor în rândul copiilor și familiilor acestora s-au utilizat eșantioane semnificative pentru cele două populații de referință (beneficiari kit și beneficiari intervenție "Școala părinților"), eșantioane stadiale, stratificate, cu selecție proporțională la nivel regional și aleatorie la nivelul ultimului strat (selecția respondenților).

Limite metodologice:

Eșantionul final pentru studiul legat de programul "Școala părinților" a inclus 1.220 de persoane. Această cifră asigură o reprezentativitate statistică adecvată pentru populația de referință, având o marjă de eroare de +/-2,86% și un interval de încredere de 95%.

Volumul final al eșantionului beneficiarilor de kit-uri educaționale este de 1.208 respondenți, corespunzător unei reprezentativități statistice pentru populația de referință cu o marjă de eroare de +/-2,88%, pentru un interval de încredere de 95%.

Focus-grupurile desfășurate cu autorități publice locale au fost în număr de 9, cu o medie de 12 persoane per discuție. Focus grupurile au inclus reprezentanți ai autorităților locale și cadre didactice din zonele în care s-au desfășurat intervențiile.

4

Situația educației timpurii în România anulului 2023 la nivelul eșantionului

Frecventarea grădiniței

În prezent, frecventarea grădiniței este reglementată ca fiind obligatorie la nivelul grupelor mijlocii și mari, grupa mică în continuare fiind considerată opțională.

Cadrele didactice intervievate în cadrul cercetării consideră necesară introducerea obligativității încă de la grupa mică. Acestea au subliniat impactul pozitiv pe care educația timpurie de calitate îl are asupra copiilor, pe termen mediu și lung.

La nivelul respondenților din cadrul cercetării desfășurate în cadrul proiectului "Start în educație" se observă un procent cvasi-general de 99% dintre părinți care își înscriu copiii la grădiniță.

În ceea ce privește frecventarea efectivă a grădiniței, se observă că cea mai mare proporție o reprezintă copiii cu program de grădiniță întreg (74,5%). Totuși, subliniem că unu din patru copii frecventează grădinița ocazional, chiar parțial, mergând uneori doar o dată pe săptămână (5,8%). Astfel, aceste date indică o frecventare a grădiniței inconsecventă, chiar nesistemică într-un grad destul de crescut, cu efecte potențial negative în ceea ce privește asimilarea programului și disciplinei educaționale a copilului, atât în mediul școlar cât și în afara acestuia.

Cam de câte ori pe săptămână merge copilul dumneavoastră la grădiniță?

Frecvența	Procente
O dată pe săptămână	5,8%
De 2-3 ori pe săptămână	17,5%
De 4-5 ori pe săptămână	74,5%
Nu știu/ Nu răspund	2,2%

Este foarte important de precizat că frecventarea grădiniței este direct proporțională cu vârsta. Acest aspect este subliniat și de cadrele didactice intervievate, care reliefează că frecventarea grădiniței crește odată cu vârsta, respectiv ajungând la cote maxime atunci când preșcolarii sunt în grupa mare.

Când discutăm despre nivelul de educație al părinților, observăm că majoritatea celor care au

finalizat cel mult studiile gimnaziale își trimit copiii la grădiniță doar ocazional. Acest lucru poate fi corelat și cu perpetuarea unei viziuni limitate asupra importanței educației în dezvoltarea personală, de la o generație la alta. Considerăm acest fapt alarmant în măsura în care nivelul scăzut de studii este relaționat cu o expunere mai ridicată la sărăcie/vulnerabilitate. Prezența medie la grădiniță este dominată de părinții cu studii liceale.

Analizând statutul profesional al părinților, observăm că statutul de casnic/ casnică/ fără venit domină la toate categoriile de tip de prezență a copilului la grădiniță. În acest caz se evidențiază un tip de model cultural al prezenței aproape exclusive a mamei în îngrijirea copilului și a inactivismului pe piața muncii al acesteia pe perioada dezvoltării lui preșcolare. Acest model cultural conduce nu doar la deficitul economic al familiei, ci și la un nivel ridicat de dependență materială a mamei și copilului de resursele altor membri ai familiei (de aici vulnerabilitatea la violență în familie a mamei și copilului, lipsa de mobilitate ocupațională a mamei, elemente de învinovățire a copilului și stres familial etc.) Se observă că prezența ocazională și medie la grădiniță se asociază mai degrabă cu venituri slabe sau medii, iar prezența ridicată se asociază mai degrabă cu venituri medii sau ridicate.

Cumulativ, remarcăm asocierea directă a prezenței copilului la grădiniță cu statusul social (nivel educațional, ocupație, venituri) al familiei din care provine: cu cât familia are un status social mai ridicat, cu atât probabilitatea copilului de a frecventa grădinița este mai mare. Prin urmare, modelul de succes al familiei, inclusiv prin apel la educație, se transmite generațional, în ambele părți ale distribuției: segmentul mediu-superior care transmite modele pozitive și segmentul mediu-inferior care transmite strategii deficitare. Fără intervenție sistemică, transmiterea generațională duce în timp la creșterea disparităților între cele două categorii de familii și la acutizarea diferențelor educaționale, până la nivelul la care recuperarea copiilor cu un istoric generațional de deficit de educație este mult mai dificilă și costisitoare decât investiția în prevenirea acestei situații.

De asemenea, se observă creșterea prezenței la grădiniță asociată cu aprecierea importanței grădiniței în educarea copilului/copiilor.

Dacă discutăm despre motivele pentru care copiii absentează de la grădiniță, prin intermediul interviurilor cu cadrele didactice, identificăm o serie de cauze precum:

- Probleme de sănătate specifice vârstei și frecventării colectivității;
- O asociere între lipsa de educație a părinților și importanța acordată educației de către aceștia;
- Frica de îmbolnăvire, mai ales la grupa mică;
- Lipsa fondurilor care să asigure toate cele necesare frecventării grădiniței.

Importanța grădiniței

Părinții respondenți sunt perfect conștienți de rolul grădiniței în vederea viitoarei integrări școlare prin modul cum evaluează frecventarea acestora:

Cât de importantă considerați că este frecventarea grădiniței pentru copilul dumneavoastră în vederea integrării viitoare la grădiniță?

Calificativ	Procent
Foarte importantă	82,7%
Importantă	14%
Așa și așa	2,5%
Mai puțin importantă	0,2%
Deloc importantă	0,2%
Nu știu/ Nu răspund	0,4%

Se observă un consens general privind necesitatea acestei forme de pregătire școlară. Prin cumulare, cca. 97% se declară de acord cu rolul important și foarte important al frecventării grădiniței în vederea formării/educării propriilor copii.

Cu toate acestea, în mod surprinzător, numărul respondenților care consideră că te poți forma și fără grădiniță este ridicat.

Sunteți de părere că un copil poate avea un start bun în viață/ în educație și fără să frecventeze grădinița?	Procent
Da	22,3%
Nu	69,8%
Nu știu/ Nu răspund	7,9%

Provocările financiare la nivel de familie și grădiniță

O preocupare majoră în mediile defavorizate o reprezintă dificultățile cu care se confruntă aceste familii în eforturile făcute pentru ca cei mici să poată frecventa grădinița.

Dacă cotăm cu 100% totalul alegerilor respondenților, putem observa că 39% din alegeri se referă la dificultăți financiare, iar apoi 28% din alegeri se referă la distanțele care separă domiciliile de grădinițele respective etc. Dacă ne referim la cea de-a doua coloană (procente din total subiecți) citim că 45% dintre respondenți au indicat problemele financiare pentru ca 32% dintre aceștia să indice distanțele de deplasare etc. În concluzie, cele două coloane pot fi citite în funcție de accentul care cade în analiza datelor. Însă, dacă avem în vedere ierarhia opțiunilor de răspuns alese preponderent de respondenți este remarcabil faptul că lipsa de adaptare a copilului la condițiile instituționale este ultimul dintre motive (5%), toate celelalte fiind strict legate de resursele familiei și de managementul acestor resurse.

Provocările întâmpinate în sprijinirea copilului în frecventarea grădiniței	Procente din alegeri	Procente din total subiecți
Lipsa banilor pentru cheltuieli	39%	45%
Distanța de acasă la grădiniță	28%	32%
Programul grădiniței vs. programul de serviciu	13%	15%
Copilul nu se adaptează la grădiniță	4%	5%
Altceva	16%	18%

Referitor la alte dificultăți indicate de către respondenți trecem în revista starea de sănătate a copilului (printre cauzele amintite s-au numărat răceli, diverse dizabilități și cazuri de afecțiuni cronice).

Analiza de contingență evidențiază următoarele: când copiii frecventează grădinița ocazional (o dată pe săptămână sau mai rar), motivul principal invocat de părinți este dificultatea de adaptare a copilului la mediu. Această problemă ar trebui să încurajeze părinții să apeleze la consultarea specialiștilor precum psihologul, ajutând la identificarea precoce a problemelor de comportament, limbaj sau adaptare legate de dezvoltarea neuro-motorie. În schimb, frecventarea intermitentă (2-3 ori pe săptămână) este justificată de părinți având drept cauză distanța dintre grădiniță și casa copilului.

Din nefericire, România cunoaște încă serioase probleme privind distribuția geografică a instituțiilor preșcolare, similare cu cele școlare, nevoia de unități de învățământ accesibile ca distanță fiind deficitar acoperită, existând cazuri numeroase în care unitățile acoperă copii mulți din zone prea extinse. Pentru eficiență, unitățile preșcolare ar trebui să fie mai aproape de locuințele copiilor, facilitând deplasarea pe jos—benefică și din punct de vedere ecologic și pentru promovarea mișcării—atât pentru părinți și copii în grupele mici sau mijlocii, cât și pentru copiii singuri în grupa mare pregătitoare sprijinind astfel autonomia lor.

Cercetarea a abordat și disponibilitatea grupului țintă de a efectua cheltuieli pentru materiale educaționale și jucării necesare cultivării abilităților și aptitudinilor copilului preșcolar. Din moment ce 45% dintre părinți invocă deficitul de resurse financiare insuficiente ne așteptăm ca anumite cheltuieli să fie reduse sau cel puțin amânate. Cu toate acestea, respectivele cheltuieli se prezintă după următoarea situație:

Cât de des cumpărați copilului dumneavoastră de grădiniță...	...materiale educative	...jucării
În fiecare săptămână	14,6%	9,1%
În fiecare lună	35,9%	28,8%
De 3-4 ori pe an	27,9%	35,3%
O dată pe an	12,6%	13,2%
Mult mai rar/ deloc	8%	12,5%
Nu știu/ Nu răspund	1%	1,1%

Lipsurile financiare rămân o constantă a acestor familii vulnerabile. Se poate deduce totuși că cheltuielile cu materialele educative sunt prioritare, atât cât permite bugetul gospodăriei din care provine copilul. Jucăriile sunt mai puțin valorizate, fie pentru că nu sunt considerate materiale

didactice, fie pentru că pur și simplu sunt scumpe. Rămân totuși în discuție acele procente privind raritatea achizițiilor (cca. 20% cumpără cel mult o dată pe an materiale educative, la fel cum cca. 25% fac același lucru în cazul jucăriilor). Din punct de vedere sociologic, jocul și jucăriile sunt instrumente de socializare anticipatorie având același caracter pedagogic ca și instrumentele educaționale. Din păcate, în această ultimă categorie, părinții tind să perceapă materiale educative direct corelate cu procesul școlar (de obicei materiale care stimulează scrierea, citirea, numărare și calcul). Aceste materiale au, de obicei, o prezență deficitară din punct de vedere ludic, sunt “serioase” și necesită un efort chiar dacă minim din partea părinților pentru a explica sarcina. La polul opus, jucăria este prezentată copilului ca instrument exclusiv al jocului, fără să necesite un efort din partea părintelui, fără valoare educațională, cu care copilul este deseori “trimis să se joace” împreună cu cercul său de egali. Înțelegerea valorii în dezvoltarea armonioasă a copilului a oricărui instrument utilizat de acesta în prima copilărie este un subiect foarte important al educației parentale.

Modul în care sunt achiziționate jucăriile înregistrează nivelul cel mai ridicat de contingență în raport cu nivelul educațional al părinților și implicit cu statusul lor ocupațional. Astfel, dacă în rândul familiilor cu educație superioară două treimi dintre copii (66%) primesc jucării lunar sau chiar mai des, în cazul familiilor cu studii cel mult elementare majoritatea copiilor (54%) primesc jucării o dată pe an sau mai rar. Penuria de jucării însă, în familiile cele mai dezavantajate, tinde să creeze frustrare în rândul copiilor și favorizarea cantității în detrimentul calității instrumentale a jucăriilor.

Corelate accesului la resurse care stimulează învățarea prin joc sau cu folosirea de materiale potrivite copilului aflat la vârstă preșcolară se situează și concluziile interviurilor desfășurate cu cadrele didactice, care surprind că cele mai multe unități școlare au nevoie de îmbunătățiri pe zona de infrastructură, dar în principal de dotări cu materiale didactice specifice educației timpurii. Aceste tipuri de dotări sunt necesare și ajută la creșterea ratei de frecvență a grădiniței de către copii.

De altfel, părinții întăresc cele menționate de cadrele didactice prin faptul că plasează în top lipsa materialelor educaționale ca principală deficiență a actului educațional în sistem instituțional:

Ce considerați că îi lipsește copilului/ copiilor dumneavoastră la grădiniță?

Jucării suficiente și adaptate vârstei	29,4%
Materiale educaționale (cărți de colorat, plastilina, culori etc) suficiente și adaptate vârstei	38,7%
Un spațiu adaptat numărului de copii din grupă	14,3%
Activități zilnice mai diverse	18,1%
Un educator specializat	1,7%
Altceva	4,0%

În acest sens, părinții consideră într-un procent crescut, două treimi dintre respondenți (68%), că la grădiniță copilul poate folosi/ are acces la prea puține jucării și materiale educaționale adaptate vârstei, pondere care este alarmantă mai cu seamă pentru acei copii care nici acasă nu pot beneficia de aceste resurse atât de necesare dezvoltării în etapa preșcolară. Necesitatea este profundă și arată conectat celorlalte tipuri de date ilustrate că un procent semnificativ de copii au un acces extrem de precar la materiale proprii dezvoltării lor, iar șansa de ameliorare rămâne scăzută pentru cei care locuiesc în comunități defavorizate.

Implicarea părinților în educația preșcolară

Implicarea părinților în activitățile educaționale sau de joacă împreună cu copilul rămâne o constantă de interes. Datele obținute ne dau o situație satisfăcătoare: majoritatea părinților se implică activ în astfel de activități (fie că este vorba de lecturat povești, colorat, practicat jocuri împreună etc.).

Implicare părinți	Procente
Deloc	2,1%
Mai degrabă rar	7%
Uneori	32,6%
Des	55,7%
Nu știu/ Nu răspund	2,6%

Prezentul studiu a analizat și legătura dintre cât de des se joacă părinții cu copiii și viziunea lor asupra importanței grădiniței (fiind chestionat dacă copilul poate avea un început bun în viață și fără considerarea importanței frecvenței grădiniței). Astfel, cei care consideră grădinița ca fiind mai puțin importantă pentru copil sunt cu probabilitate de 70% mai predispuși să nu se implice direct în activitățile educative ale copilului, declarând că petrec mai puțin timp jucându-se cu el sau chiar deloc. Acest comportament pare să fie strâns legat de un nivel scăzut de educație al părinților, de situația lor financiară precară și de faptul că copilul primește mai rar jucării sau resurse educative. Așadar, pentru acești copii, grădinița reprezintă singura variantă educațională viabilă, acesta fiind un argument important pentru promovarea obligativității învățământului preșcolar.

La nivelul acestui eșantion, incidența achizițiilor compensatorii de jucării din partea adulților (persoane care se joacă rar cu copilul, dar îi cumpără frecvent jucării) este redusă (sub 1% din eșantion). Aceste procente sunt în directă legătură cu bugetul gospodăriei respondenților (facem precizarea că 55% dintre respondenți sunt casnici/ casnice/ fără venituri la care se pot adăuga cei care prestează munci ocazionale/sezoniere).

Privitor la percepția privind nivelul de dezvoltare a copilului de vârstă preșcolară, în genere, părinții își evaluează pozitiv propriii copii, după cum arată datele din tabel:

Cum apreciați nivelul de dezvoltare a copilului dumneavoastră de grădiniță?

Evaluarea dezvoltării copilului	Procente
Mai dezvoltat decât vârsta lui	12,9%
În acord cu vârsta	74,3%
Cu unele întârzieri de dezvoltare	8,3%
Cu nevoi speciale	1,3%
Altă situație	0,4%
Nu știu/ Nu răspund	2,7%

Se observă că 74,3% dintre respondenți consideră că propriul copil este dezvoltat în acord cu vârsta pe care o are. Considerentele părinților privind acest model sunt totuși limitate și probabil este o constatare comparativă generală și nu o opinie după analize verificate.

Se evidențiază ca profund îngrijorător faptul că 8,3% dintre părinți consideră că propriul copil are deficit de dezvoltare în raport cu vârsta sa. Mai mult, indicatorii care marchează pentru părinte percepția acestui deficit au în vedere limbajul și reprezentarea grafică sumară (aceștia fiind indicatorii unui potențial TSA- Tulburări din Spectrul Autist). De cele mai multe ori, un părinte acționează exclusiv protectiv în astfel de situații, evitând prezența copilului la grădiniță, “pentru a nu se face de râs”, “pentru că nu-i place”, “nu se adaptează”, “nu face față”, amânând astfel inclusiv apelul pentru un diagnostic de certitudine și șansa copilului de recuperare.

Chestionarul adresat părinților a cuprins, totodată, o serie de afirmații, tip index, privind acțiuni curente pe care copilul cu vârstă preșcolară le poate realiza satisfăcător în rutina sa. Părinții puteau nominaliza afirmațiile în măsura în care respectivele activități puteau fi cu ușurință identificate: fie din discuțiile cu educatorii, fie prin activitățile curente domestice sau constatări ale familiei. Lista itemilor evaluați se poate vedea în tabelul următor:

Copilul/copiii dumneavoastră de grădiniță ...	Procente părinți care sunt de acord
1. Interacționează, din proprie inițiativă, cu copiii de vârsta lui	92,0%
2. Își cunoaște numele și știe care sunt numele părinților săi	92,9%
3. Descrie evenimentele trecute și viitoare	75,4%
4. Se concentrează minim 10 minute la o activitate (la un joc)	80,3%
5. Desenează schematic un om, o casă, un copac	68,1%
6. Poate arunca o minge la o distanță mică	96,5%
7. Utilizează 4-8 cuvinte într-o propoziție	81,8%
8. Poate alege corect obiectele indicate	91,4%
9. Își strânge jucăriile după ce se joacă	81,7%
10. Merge la toaletă când e necesar	94,6%
11. Știe să numere până la 10	78,3%
12. Poate să numească cele patru anotimpuri	63,2%
13. Poate să numească zilele săptămânii	65,2%

Identificarea performanțelor/abilităților copiilor întrunește procente ridicate aparent. Procente mari privesc, de exemplu, abilitatea generală a socializării (itemii 1, 2) dar și cele privind performanțelor motorii (itemul 6) etc. Cu procente mai reduse sunt itemii care privesc cunoștințe generale (itemii 12, 13).

Aceste două întrebări care vizau compararea, din perspectiva părintelui, a indexului de dezvoltare cognitiv-comportamentală și motrică cu opinia acestuia privind nivelul de dezvoltare general la care se regăsește copilul în conformitate cu vârsta pe care o are, arată că pentru tutori nu sunt cele mai elocvente cunoștințele și aptitudinile de învățare ale copilului atunci când apreciază dacă cei mici sunt sau nu suficienți de dezvoltați pentru etapa de vârstă la care se află. Indexul a fost alcătuit ținând cont de reperele minime de aptitudini și cunoștințe pe care copilul trebuie să le dețină pentru intervalul de vârstă 3-6 ani.

De altfel, în mare parte, contrar celor declarate de respondenții părinți privind evaluarea nivelului de dezvoltare al copilului, personalul școlar consideră că sunt necesare îmbunătățiri pe zona de implicare a părinților, aceasta nefiind la cotele așteptate. Interesul părinților este direct corelat cu vârsta copiilor, acesta scăzând cu creșterea vârstei și, de cele mai multe ori, este legat de aspecte bazate pe piramida nevoilor (Maslow): masă, somn și mai puțin aspecte de dezvoltare intelectuală, învățare, emoționale. Cele privind dezvoltarea cognitivă, de comunicare și expresivitate a emoțiilor sunt apreciate ca mai puțin importante pentru universul dezvoltării copilului cu cât gradul de vulnerabilitate crește, iar părinții, din diferite motive, consideră ca satisfăcător dacă micuții sunt suficient dezvoltați fizic și au abilitățile motrice necesare în acord cu vârsta biologică.

Pe de o parte, părinții nu dispun de cele mai multe ori de referințe clare și îndrumări pentru o complexă autoevaluare a copilului, iar la nivel sistemic, relația între părinți și instituția educațională nu este însoțită de niciun fel de standarde. Așteptările și comunicările dintre părinți și educatori sunt nu de puține ori antagonice sau lipsite de responsabilitate și prea puțin centrate pe interesul superior al copilului, lucru care încă se impune a fi consolidat strategic și operațional la nivelul sistemului de educație timpurie, pentru o mai bună colaborare a celor două părți vitale în educația copilului.

5

Educația parentală. Perspective și nevoi

Educația parentală, programele de formare și îndrumare parentală nu reprezintă o practică care să fi fost cunoscută într-o proporție mare de respondenții părinți înainte de participarea în cadrul proiectului "Start în educație". Peste 75% dintre respondenți declară că nu au participat vreodată la o sesiune/ un curs de educație parentală.

Ați mai participat până în prezent la activități de învățare pentru părinți?

Da	20,2%
Nu	75,5%
Nu știu/ Nu răspund	4,3%

Mai mult, nevoia de informare există și este subliniată de părinți, care într-un procent de 56,4 % consideră că au nevoie de informații specializate și din surse acreditate pentru a ști cum să își crească cât mai bine copiii. Este semnificativ și îngrijorător faptul că 46% dintre părinți se consideră suficient de bine informați. Semnalul de alarmă pornește din potențiala reactivitate a acestora față de orice fel de model de bună practică sau de reguli elementare ("nu mă învățați voi pe mine") care să permită în timp diluarea comportamentelor nocive, perpetuate generațional.

Considerați că aveți nevoie de informații ca să învățați cum să vă creșteți mai bine copilul/ copiii?

Da	56,4%
Nu	31,8%
Nu știu/ Nu răspund	11,8%

Într-un context de necesitate majoră și de lipsă acută de acces la programe și sesiuni de educație parentală, sursele de informare ale părinților sunt diverse. De pildă, sursa majoră de îndrumare și informare parentală este medicul de familie, care, totuși, nu poate oferi decât un anumit tip de informare specializată și cu obiectiv strict medical. Mai mult, cu adevărat îngrijorător este procentul similar al celor care se informează de la prieteni/ rude/ cunoștințe.

De unde vă informați cu privire la creșterea copilului/copiilor? Puteți alege mai multe variante

	Da	Nu	Nu știu/ Nu răspund
De pe internet	34,7%	58,4%	6,9%
Din cărți	27,5%	65,6%	6,9%
Din reviste/ ziare/ broșuri etc	6,9%	86,2%	6,9%
De la prieteni/ rude/ cunoștințe	48,1%	45,0%	6,9%
De la medicul de familie/ pediatru	50,0%	43,1%	6,9%
Din alte surse	13,8%	79,3%	6,9%

Creșterea copiilor este un demers complex; prin corelație nevoile părinților de informare sunt la fel de complexe și diverse, prioritare fiind cele legate de educație și sănătate, dar și gestionarea situațiilor limită. Subsidiar sunt considerate informațiile despre drepturile și protecția copilului.

De ce fel de informații considerați că mai aveți nevoie pentru o bună creștere a copilului/ copiilor dumneavoastră? Puteți alege mai multe variante.

Despre alimentația copilului;	35,4%
Despre sănătate – vaccinare, controale medicale periodice, suplimente;	49,6%
Despre gestionarea situațiilor când copilul nu ascultă;	42,8%
Despre nevoile educaționale ale copilului și cum pot să-l sprijin mai bine ca părinte;	59,8%
Despre drepturile copilului și de unde pot solicita ajutor.	15,0%

Pe lângă nevoia de informații și suport în educația copiilor, 79% dintre părinți au nevoie de sprijin material (îmbrăcăminte, încălțăminte, alimente, rechizite) și de sprijin financiar.

Relația copil-părinte constituie cheia educației și baza unui viitor sănătos pentru toți cei implicați. Părinții intervievați declară în procent majoritar de 75,5% că au o relație bună cu copiii lor. Totuși, de luat în seamă cele 22,8% procente reprezentate de cei care consideră că se poate și mai bine, precum și procentul de 14,4% reprezentat de părinți care declară că discută cu copiii lunar sau mai rar, ceea ce arată o relaționare extrem de problematică la nivelul unui număr considerabil de familii din România. Ținând cont că ne referim la copii preșcolari, aflați în etape în care trebuie sprijiniți continuu de părinți să dobândească achiziții de limbaj, comunicare și expresie a emoțiilor, procentul ridicat al părinților care discută cu micuții "cel mult lunar" conturează o realitate relațională alarmantă și o implicare scăzută efectivă a părinților în educarea propriilor copii, nu doar în asumarea creșterii și întreținerii lor. Aceste date se corelează cu considerentele, reliefate mai sus, legate de accentul pus pe evaluarea fizică și acordarea unei importanțe scăzute celei cognitive sau emoționale.

Aceste aspecte sunt întărite și de rezultatele extrase din focus grupurile realizate cu cadrele didactice, unde bună parte dintre educatorii intervievați menționează că părinții atunci când își iau copii de la grădiniță adresează întrebări legate de masă și somn și au un interes scăzut pentru ce a învățat copilul, ce reacții emoționale a avut și alte asemenea. Concentrarea preocupării este pe dezvoltarea fizică și satisfacerea nevoilor fiziologice primare, iar responsabilitatea părinților pare în multe situații angajată pe aceste laturi, echivalentul lui *a crește* și mai puțin îndreptată pe dezvoltarea interioară și cognitivă, care ține de spectrul *a cultiva/ a educa*.

6

Impactul “Ghiozdănel cu viitor”

Volumul final al eșantionului la beneficiarii de kit-uri educaționale este de 1.208 respondenți, corespunzător unei reprezentativități statistice pentru populația de referință cu o marjă de eroare de +/-2,88%, pentru un interval de încredere de 95%.

Deși selectați în procesul de eșantionare întocmai din rândul celor care au primit un kit educațional “Ghiozdănel de viitor”, 16% din părinți răspund că nu știu sau nu răspund la întrebarea din chestionarul aplicat la final, ca urmare a folosirii a produselor. Procentul este unul cât se poate de îngrijorător și cu posibilități de interpretare multiple:

- Lipsa de implicare în activitățile ce îi vizează pe copii;
- Timp petrecut puțin cu copiii când utilizau componentele kit-ului;
- Lipsa de conștientizare a acțiunilor realizate pentru copii;
- Dorința de a nu recunoaște, din teama unor repercursiuni viitoare sau îndatoriri;

Mergând mai departe pe o analiză punctuală a gradului de utilizare a produselor din cadrul ghiozdanului putem observa, la nivel macro, că toate au fost folosite intens și că nu există niciun produs care să nu fie întrebuințat sau chiar care să aibă un procent redus de utilizare. Acest fapt denotă nevoia existentă în rândul copiilor privind lipsa unor produse similare la nivelul gospodăriei cu care ei deja să se joace precum și nevoia de intervenție prin acțiuni similare.

Analiza detaliată per fiecare componentă a kit-ului arată un procent major de utilizare a obiectelor precum creioane colorate, plastilină, acuarele și set de desen, puzzle-uri, dar indică un procent de doar 77,6% în cazul cărților de povești și chiar 59,6% în cazul caietelor de lucru. Dacă celelalte produse pot fi utilizate independent/ autonom de către copii, în cazul cărților și caietelor de lucru ei au nevoie de implicarea părinților.

De asemenea, un procent mai mic de utilizare se regăsește și în cazul obiectelor din zona sportivă.

Q2. 2. Care sunt produsele cu care copilul/ copiii dvs s-au jucat cel mai mult?

	Da	Nu
Cartea cu povești	77,6%	22,4%
Creioanele colorate	93,1%	6,9%
Creioanele simple	67,8%	32,2%

Caietele de lucru	66,8%	33,2%
Caietele simple	59,7%	40,3%
Numărătoarea	73,6%	26,4%
Puzzle-urile	84,8%	15,2%
Coarda	71,6%	28,4%
Frisbee	71,4%	28,6%
Jocul Aruncă și Prinde	77,6%	22,4%
Acuarelele și setul de desenat	86,3%	13,7%
Plastilină	92,8%	7,2%

Educatorii intervievați consideră că acest ghiozdănel a răspuns în totalitate nevoilor preșcolarilor, fiind acoperitor la nivel de produse educaționale și de joacă. De asemenea, majoritatea este de părere că nu ar mai fi existat alte componente de adăugat.

Totodată, atât educatorii, cât și reprezentanții ai autorităților publice locale, vorbesc despre bucuria copiilor și nevoile acestora, care astfel au fost acoperite. Mai mult, în unele cazuri, produsele au fost utilizate la grupă și au fost incluse în planul de activități zilnice de la grădinițe, suplinind nevoia de materiale didactice. Acest aspect constituie un fapt inedit, întrucât educatorii declară că în mod normal nu pot avea o astfel de abordare pentru că părinții nu își permit să le cumpere astfel de produse, iar în unele comunități educatorii sunt nevoiți să acopere din fonduri proprii strictul necesar pentru desfășurarea activității.

În tot acest context, procentul părinților care consideră că produsele din cadrul ghiozdănelului au avut un impact pozitiv asupra copiilor lor este de 80%, fapt ce arată o bună structurare a intervenției. Mai mult, sunt evidențiate și schimbări punctuale benefice:

- 80% dintre copii lucrează mai bine cu plastilina;
- 80% reușesc să recunoască mai bine culorile;
- 82% se joacă mai mult în aer liber;
- 84% fac mai multă mișcare;
- 90% colorează mai bine;
- 80% mânuiesc mai bine culorile;
- 78,5% reușesc să rezolve mai ușor jocuri de tip puzzle.

De notat că kitul a adus îmbunătățiri atât pentru aptitudinile și dezvoltarea fizică, motrică, dar și cognitivă, aplicată și creativă a copilului, care după cum s-a arătat în partea de context al intervenției sunt destul de precar monitorizate și adresate în educația de acasă și de la grădiniță, cu considerarea aptitudinilor copilului preșcolar ca tot unitar. Rezultatele obținute sunt deosebit de consistente și îndeplinesc proporții considerabile chiar și pe partea de utilizare mai bună a logicii –78,5% având competențe mai bune de a rezolva jocuri și puzzle-uri care ajută la creșterea capacității de abstractizare.

Întrebați dacă s-au jucat alături de copii cu produsele din “Ghiozdănel cu viitor”, 88,3% dintre părinți răspund afirmativ, fapt ce poate indica o schimbare și la nivelul lor și încurajând mai mult părintele să petreacă mai mult timp cu copiii lor.

Schimbarea în bine este remarcată și de respondenții din cadrul focus-grupurilor. Pe lângă faptul că acest ghiozdănel este utilizat zilnic la grădiniță, de aproape toți copiii, în anumite comunități a crescut inclusiv gradul de frecvență a grădiniței. Primirea unui astfel de kit a adus un impuls și a produs un efect pozitiv care s-a resimțit la nivelul ratei de prezență la grădiniță, acolo unde erau provocări.

Îngrijorător este procentul părinților, care din diferite motive, declară că nu intenționau să cumpere astfel de produse copiilor lor - 54%. Motivele care pot sta la baza unui astfel de răspuns pot veni din două sfere:

- sfera financiară: lipsa posibilităților bănești de a face o astfel de achiziție, focusul fiind în zona de supraviețuire și alocare a resurselor spre nevoile de bază;
- lipsa de cunoaștere asupra nevoilor copilului – necunoașterea tipurilor de jucării și materiale necesare acestora.

În cadrul focus-grupurilor aceste detalii sunt evidențiate. Concluziile indică faptul că mulți părinți nu ar fi avut posibilitatea financiară să achiziționeze un asemenea ghiozdan echipat pentru copii. Mai mult, chiar și în cazul în care ar fi avut posibilitatea, nu ar fi optat pentru el din cauza lipsei de informație, alegând în schimb jucării mai simple. Aici decizia de a nu cumpăra poate fi determinată și de un slab capital de informații despre ce aptitudini ar trebui stimulate și prin ce materiale se pot realiza progrese.

Mai mult, 88,6% dintre părinți consideră că în comunitatea lor mai sunt copii care au nevoie de astfel de produse. Procentul este unul extrem de îngrijorător și arată o nevoie majoră și o necesitate de intervenție continuă, pentru a acoperi noi grupuri țintă, deficitul fiind deosebit de ridicat la nivel național.

Nevoia de intervenție este subliniată și pe alte paliere, luând în considerare, de asemenea, procentul părinților care declară că le-au fost de folos produsele de igienă – 97,4%.

Analiza zonei de dezvoltare a copiilor și a comportamentului acestora arată la nivel macro o creștere pe anumite zone de aptitudini, dar iarăși observăm un procent îngrijorător al părinților care declară că nu știu să aprecieze existența abilităților sau a capacității de a face anumite lucruri în cazul copiilor lor. De aceea, doar distribuirea kitului nu este suficientă fără a fi însoțită de o îndrumare parentală pe zona de evaluare, identificare a competențelor copilului, înțelegere a individualității acestuia și a stadiilor de dezvoltare, care se impun a fi intensificate pentru ca zona de educație timpurie să fie abordată acasă și la grădiniță, pornind de la alte premise benefice și adaptate pe deplin necesităților copilului preșcolar.

Focus-grupurile desfășurate cu autoritățile publice locale arată că o astfel de inițiativă a produs un efect pozitiv major la nivelul comunității, al părinților și al copiilor de grădiniță, subliniind faptul că o mare parte dintre părinți nu și-ar fi permis această achiziție. Mai mult, aceștia consideră că vorbim de o inițiativă de tip “bună practică” ce oricând ar putea fi preluată de aceștia și replicată pentru alți copii și alte comunități.

7

Impactul intervenției “Școala părinților”

Impactul intervenției “Școala părinților” a fost măsurat prin chestionare autoaplicate pe un eșantion de 1.220 de părinți.

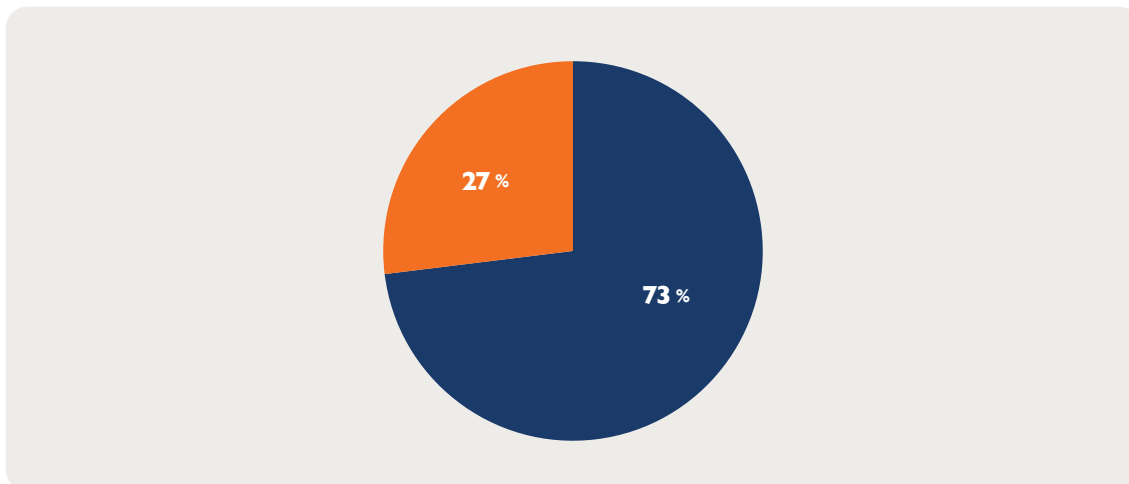
Despre informațiile cele mai apreciate de părinți

Dintre părinții care au luat parte la sesiunile “Școala părinților”, 94% le-au găsit utile. Aceștia au subliniat importanța informațiilor despre dezvoltarea copilului, educația parentală pozitivă și dreptul copilului la educație. Curriculumul de educație parentală a inclus ca teme discutate cu părinții în cadrul sesiunilor: importanța educației timpurii în ecosistemul de dezvoltare a copilului, importanța jocului, pregătirea pentru grădiniță, relația cu grădinița și cadrele didactice, etapele de dezvoltare mintală și emoțională ale copilului cu vârstă între 3-6 ani, implicarea părintelui în educația copilului, stiluri parentale pozitive, drepturile copilului, efectele violenței în disciplinare, efectele stresului asupra copilului, forme de abuz și neglijență și cum afectează copilul, instituții abilitate spre a raporta abuzul, etc. Menționăm că după susținerea sesiunilor de educație parentală s-au diseminat și 10.000 de ghiduri, materiale care pot fi consultate și aprofundate de părinți oricând, spre a reține mai bine informația abordată în cadrul atelierelor de educație parentală susținute prin proiect. Sesiunile au fost ilustrate de exerciții aplicative, formatorii abordând informația interactiv, adaptând-o caracteristicilor grupului de părinți participanți, ținând cont de gradul de înțelegere. Intervenția s-a adresat într-o mare măsură unui grup țintă deosebit de vulnerabil sau cu un nivel de instruire și alfabetizare uneori redus. Cu toate acestea, procentul considerării informației ca utile într-o măsură atât de crescută, demonstrează că prin metodele potrivite părinții și tutorii pot fi capacitați spre a-și îmbunătăți aptitudinile parentale și conștientizează că acest cumul informațional le este necesar pentru a-și crește și educa cât mai adecvat copilul pentru dezvoltare armonioasă și acces mai mare la resurse de bunăstare.

Totuși, se observă o apreciere mai redusă pentru informațiile referitoare la violență și cele conexe cadrului legislative aferent. Interesant este faptul că această utilitate percepută se corelează direct cu o frecvență mai redusă de aplicare a acestor informații în practica zilnică a părinților. Suplimentar, observăm că intensitatea cu care este apreciată utilitatea informațiilor privind violența și a informațiilor legislative (ponderea celor care le menționează și le consideră a fi foarte utile) este semnificativ mai ridicată decât media de la nivelul eșantionului consultat prin prezenta cercetare. Cu alte cuvinte, sesiunile informative vizând violența și cadrul legislativ, chiar dacă au o pondere perceptivă mai scăzută, au șanse foarte mari de a constitui elemente permanente pe termen mediu și lung, cel mai probabil prin caracterul de noutate a informației și/ sau prin caracterul disonant/ opus față de ceea ce știau/ credeau părinții anterior.

În privința sesiunilor legate de violență, este de remarcat faptul că în evaluarea inițială doar aproximativ un sfert dintre părinți considerau că violența psihică și emoțională asupra copilului este o formă de abuz, majoritatea (73% dintre părinți) asimilând abuzului doar prin violența fizică.

Doar un sfert dintre părinți consideră violența emoțională/ psihică abuz

Achiziția de informații privind toate formele de violență împotriva copiilor este cu atât mai importantă cu cât, la nivel național, statisticile oficiale² arată că abuzul și violența împotriva copiilor sunt fenomene în creștere. În acest context, sunt importante și informațiile cu caracter legislativ. Spre exemplu, una dintre problemele majore la nivel național, insuficient cunoscută de părinți și relativ slab promovată în campanii de informare publică, este cea a delegării de drepturi parentale în cazul părinților plecați la muncă în străinătate³. În contextul în care România este principala țară europeană furnizoare de forță de muncă sezonieră, îngrijirea copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate este o problemă sensibilă. Deseori aceștia sunt lăsați în grija unor aparținători fără forme legale, ceea ce blochează accesul copiilor la o serie largă de activități și servicii.

De asemenea, importanța cunoașterii cadrului legal este menită să crească interesul social și atenția părinților în raport cu fenomenele de violență împotriva copiilor nu doar din propria familie, ci și din comunitatea în care locuiesc. Reamintim în acest context importanța informării privitoare la instituțiile spre care pot fi raportate cazurile de abuz îndreptate împotriva copiilor și care se pot observa la nivelul comunității, incidentele crescând semnificativ în ultimii ani chiar și față de copii cu vârstă mică.

Raportarea la autoritățile relevante în protecția copilului

După cum arată și datele din evaluarea inițială a intervenției “Școala părinților”, majoritatea adulților intervievați (58%) au nominalizat Poliția ca principală instituție către care i se adresează, în condițiile în care această instituție are în România un nivel de încredere⁴ de trei ori mai mic decât

² Vezi rapoartele trimestriale ANPDCA 2020-2023

³ Legea 272/2004 cu modificările ulterioare, în special art. 105

⁴ Vezi Eurobarometrul corupției 2021

media de la nivel european. Aceste date justifică, în fapt, o parte semnificativă a lipsei de implicare socială în raportarea cazurilor de abuz și neglijență îndreptate împotriva copiilor la care o mare parte dintre adulți sunt martori.

Ce informații din cadrul atelierelor “Școala Părinților” ați apreciat/vi s-au părut cele mai folositoare?

Cele legate de dezvoltarea copilului de 3-6 ani	74,6%
Cele legate de dreptul copilului la educație	53,4%
Cele legate de educația parentală pozitivă	54,3%
Cele legate de violență	32,5%
Cele legate de legislație	19,7%

Răspunsurile părinților privind informații punctuale din cadrul capitolelor majore aferente sesiunilor desfășurate sunt o radiografie clară a percepției lor față de anumite teme, iar ponderile pentru fiecare segment arată îmbunătățiri majore ale capitalului informațional ca urmare a desfășurării măsurilor de educație parentală.

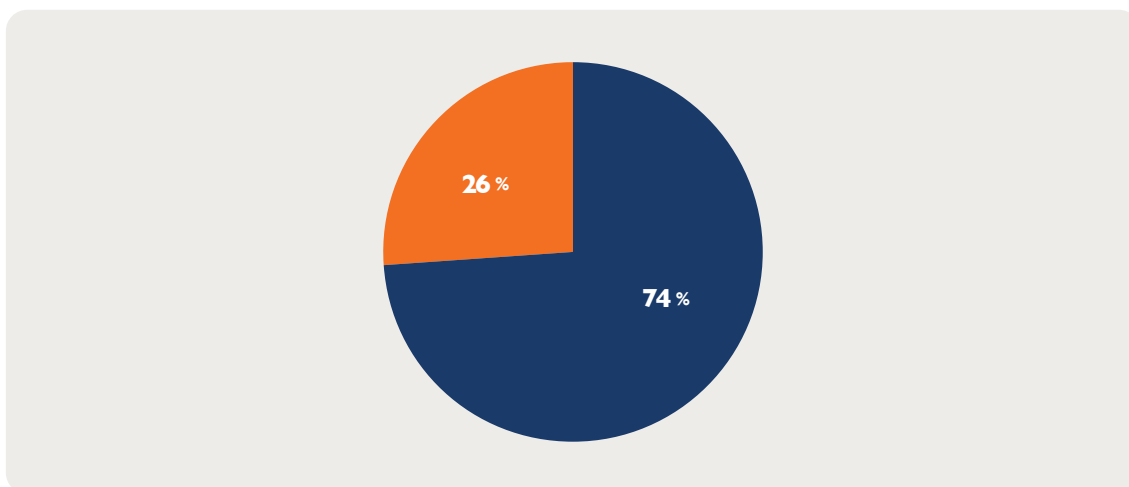
Una dintre principalele consecințe ale intervenției a fost sensibilizarea părinților privind toate componentele dezvoltării copilului. Aceasta a extins perspectiva limitată, în care dezvoltarea era percepută doar ca o acumulare de informații, spre o viziune holistică. În această abordare, evoluția armonioasă a copilului în domenii precum intelectul, emoțiile, abilitățile, aptitudinile, normele și valorile, precum și dezvoltarea fizică și lingvistică au devenit esențiale, remediând problema arătată la secțiunea contextualizare a centrării atenției părinților spre dezvoltarea fizică. Datele sondajului de opinie final arată că după participarea la sesiunile proiectului, 95% dintre părinți au remarcat dezvoltarea comportamentală a copiilor lor în ultimul an. Aproximativ jumătate dintre părinți (45%) consideră importante achizițiile verbale la vârstă preșcolară și apreciază achizițiile informaționale ca marcatori importanți ai dezvoltării. De asemenea, rămâne semnificativ faptul că atenția pentru dezvoltarea emoțională a copiilor (de altfel în strânsă legătură cu dezvoltarea intelectuală și verbală la această vârstă) este mai puțin menționată de către părinți, ca dovadă a aprecierii importanței mai scăzute pentru această componentă.

Relația părinților cu grădinița

Aproximativ două treimi dintre părinții care au participat la evaluarea finală (74%) se raportează la grădiniță ca la un spațiu informațional și de socializare între egali. Această imagine păstrează caracteristicile majore ale sistemului educațional românesc în care instituțiile școlare sunt centre de acumulare informațională și relaționare (de cele mai multe ori competitivă) cu egalii de vârstă și mai puțin centre de “învățare”, de pedagogie⁵.

5 Etimologic pedagogie înseamnă “arta de a crește”, de la paideia= a crește, a forma și agein=a conduce, a îndruma

Doar 26 % dintre părinți consideră grădinița un loc de învățare

Relația între abordarea excesiv teoretică a dezvoltării copilului și perspectiva excesiv informațională asupra instituțiilor școlare, formată încă de la nivelul de grădiniță este reciprocă, fiind cauza discrepanței de așteptări între părinți și cadrele didactice, între ce se consideră că ar trebui să facă familia pentru copil și care este rolul sistemului preșcolar și școlar. Astfel, rămâne o zonă în care educația acasă și la grădiniță este lipsită de substanța și valoarea sa de a cultiva și pregăti copilul pentru viață cu întreg setul de aptitudini: de la relaționare, înțelegere, comunicare, achiziționare a informației, analizare și acționare pentru a se integra relațional și evolua în dezvoltarea și aplicarea cunoștințelor.

O mai bună înțelegere a modului unitar în care se dezvoltă copilul ca întreg este menită să asigure o mai bună relaționare a părintelui cu instituția școlară și, implicit, o mai bună înțelegere a importanței acumulărilor diverse pentru copil (mai ales valorice și atitudinale), cu impact pe termen lung, pe care aceștia le au odată cu frecventarea grădiniței. Sub aceste referințe, 28% dintre părinți menționează în evaluarea finală importanța grădiniței pentru însușirea unui comportament adecvat al copilului. Astfel se poate conchide că pentru aproximativ un sfert dintre părinți s-a reușit crearea unui climat colaborativ, în interesul copilului între grădiniță și familie, pentru dezvoltarea lui armonioasă ulterioară. Coroborarea acestor date se reflectă și într-unul dintre efectele semnificative statistic, pe care intervenția l-a generat, respectiv creșterea colaborării între părinte și educator (+20%) ca urmare a interesului dezvoltat de părinte față de educația copilului.

Însă, din perspectiva importanței unei abordări integrate în dezvoltarea copilului, apreciem că unul dintre cele mai semnificative rezultate obținute în urma intervenției "Școala părinților" a fost consolidarea și dezvoltarea metodelor de disciplinare pozitivă bazate pe comunicare (+6% între evaluarea inițială și cea finală), și explicare (+8%), pe setarea unui program, a unor reguli de comportament (+7%), dar mai ales pe suport și sprijin emoțional (+12%). Din perspectiva noastră, faptul că intervenția aproape a dublat ponderea părinților care au înțeles că disciplinarea copilului nu se realizează cu agresivitate, ci cu modele afective de stimulare a comportamentului pozitiv este un câștig uriaș.

Metodele de disciplinare utilizate de părinți după participarea la "Școala Părinților"

Metoda 1

Comunicare	28,9%
Explicare	9,9%
Recompensă	11,0%
Setarea de reguli/ unui program/Respectarea de reguli	4,9%
Limбай pozitiv	2,1%
Pedeapsă	7,4%
Joacă/Petrecerea timpului împreună/Colaborare	3,9%
Limбай negativ/Violență verbală/ Violență fizică	1,0%
Suport/Sprijin emoțional/Îmbrățișări	11,1%
Educație/Învățare	6,1%
Altceva	1,1%
Nu știu/ Nu răspund	12,6%

Importanța programului parental furnizat prin proiect este cu atât mai mare cu cât el este dublat de scăderea cu aproape jumătate (-45%) a ponderii părinților care considerau pedeapsa o metodă de disciplinare acceptabilă și frecvent folosită. Magnitudinea acestor efecte pe termen mediu și lung în dezvoltarea copiilor evidențiază rolul semnificativ pe care o educație parentală o poate avea în creșterea bunăstării copiilor, dezvoltarea lor armonioasă, performanțele școlare și echilibrul familial. Schimbarea accentului de pe pedeapsă către suport afectiv acordat copilului în educația parentală are multiple efecte pozitive în dezvoltarea personală a copilului și, implicit, privind integrarea sa în societate: de la acțiune responsabilă și grijă pentru spațiul public și al familiei, la dezvoltare de perspective constructive și colaborative în raport cu ceilalți, cu încredere în sine, valori clare conștientizate, atitudine proactivă în fața soluționării problemelor de viață. Din această perspectivă intervenția "Școala părinților" este nu doar un evident model de succes, ci și un tip de intervenție necesară în spațiul educațional românesc care trebuie prioritizată strategic.

Efectele intervenției în ceea ce privește atenția părinților pentru formele de abuz împotriva copiilor și instituțiile responsabile cu sancționarea acestuia sunt, de asemenea, remarcabile. În privința abuzului împotriva copiilor, două elemente se evidențiază statistic în raport cu evaluarea inițială: 1) creșterea atenției părinților și a nivelului lor de informare în raport cu ceea ce înseamnă abuzul verbal și emoțional/psihologic și 2) creșterea atenției și a informării față de ceea ce înseamnă abuz sexual împotriva copiilor. Ambele rezultate au impact semnificativ la nivel comunitar.

Creșterea ponderii părinților care au participat în "Școala părinților" (până la 59%) și care conștientizează că înjurătura, tonul ridicat și cuvintele jignitoare reprezintă forme de abuz împotriva copilului, cu repercusiuni pe termen lung asupra dezvoltării lui afective și psihologice, marchează un pas semnificativ spre o mai bună asigurare a protecției și securității acestora de către familie. Acest lucru este cu atât mai important în condițiile în care abuzul verbal reprezintă forma cea mai frecventă de abuz întâlnită în societatea românească. De asemenea, conștientizarea efectelor altor forme de abuz psihologic asupra copiilor, în creștere—în ultimii ani—la nivel societal, este menită să atenueze multe dintre manifestările de anxietate de mai târziu ale copilului, generate de pedeapsa

prin izolare, sau prin tăcere, sau prin deprivare. Mai mult de o treime (35%) dintre părinții participanți la “Școala părinților” au înțeles că toate aceste forme de acțiune, considerate tradițional ca parte a educației în familie, sunt de fapt abuzive și produc traume majore propriului copil, în mai mare măsură și pe termen mai lung decât eventualele efecte ale aplicării acestor metode punitive și duc la o atitudine a copilului “de bună purtare” pe termen scurt.

Creșterea de la 1%, nivel inițial la 13%, nivel final, a gradului de informare privind abuzul sexual asupra copiilor este de importanță majoră. Reamintim că⁶ în majoritatea cazurilor abuzurile sexuale asupra minorilor sunt comise de adulții din familie sau apropiați ai acestor. Iar tensiunea pe care copilul o resimte în acest context deosebit de traumatizant îl face deseori să ascundă de membrii familiei abuzul la care a fost supus, cu consecințe extrem de grave asupra echilibrului și dezvoltării acestuia, ajungând la un puternic sentiment de auto-învinovățire. Observarea și analiza modificărilor de comportament ale copilului de vârste mici, recunoașterea elementelor atipice și a indicatorilor de alertă pentru un abuz sexual sunt elemente informative pe care părinții nu le pot accesa în condiții normale, iar părinții din medii defavorizate cu atât mai puțin. Deși mediile defavorizate nu sunt neapărat caracterizate de abuzul sexual asupra copiilor, lipsa de suport familial și comunitar pentru copiii din aceste zone poate conduce la comportamente deviante sau la intensificarea vulnerabilității lor/ revictimizare (cum ar fi traficul de minori, traficul de femei, toleranța la abuz și violență domestică etc.).

Creștere semnificativă a gradului de informare cu privire la abuzul sexual (de la 1% la 13%)

În acest context remarcăm efectele semnificative obținute ca urmare a intervenției în lărgirea câmpului instituțional de adresabilitate în caz de abuz. Dacă în evaluarea inițială remarcăm preponderența Poliției (cu limitele și consecințele menționate), în evaluarea finală observăm că majoritatea părinților menționează (50%) că se îndreaptă (alături de poliție sau alternativ aceștia) și către DGASPC, aceasta fiind în fapt instituția care dispune (sau ar trebui să dispună) de personal specializat pentru analiza de primă fază a abuzului, astfel încât grija pentru copil să primeze, iar discreția și atenția pentru ne-re-traumatizarea copilului să fie parte a unui protocol intervenționist. Creșterea cu 22,5% a gradului de informare privind rolul DGASPC-urilor în caz de abuz este importantă la nivelul comunităților mici, inclusiv pentru asigurarea unei abordări imparțiale, fără elemente discriminatorii sau diferite forme de prejudecăți la nivel local.

6 Pot fi consultate în acest sens rapoartele privind abuzul sexual asupra minorilor la nivelul Ministerului Justiției (Parchetele generale)

Dacă decideți să raportați un caz de violență asupra copilului, cui v-ați adresa (instituții sau reprezentanți ai instituției)? Numiți minim două instituții.

Linia telefonică de urgențe 112	6,2%
Telefonul copilului 119	2,6%
Asistența socială/Primărie	5,7%
Poliția	30,2%
Unități școlare/Reprezentanți ai sistemului de educație	19,1%
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului	22,5%
Spital/Medic	0,2%
Familie/Părinți	0,4%
Judecătoria/Procuratură/Avocat	0,2%
Altceva	3,3%
Nu știu/ Nu răspund	9,6%

Concluziile intervenției ”Școala părinților”

În concluzie, ”Școala părinților” este o inițiativă de succes care a reușit să:

- lărgescă câmpul informațional al părinților cu privire la teme precum educația timpurie și integrarea copilului în sistemul educațional, atitudini de parenting pozitive, comunicare cu copilul, efectele violenței împotriva copiilor și a cadrului legislativ care reglementează relația părinte-copil;
- indice părinților metode de a-i acorda copilului suportul necesar și să sublinieze importanța petrecerii unui timp de calitate cu micuții;
- atragă atenția părinților asupra tuturor elementelor de dezvoltare a copilului strict orientate pe îndeplinirea unor nevoi primare către o abordare holistică, comportamentală;
- genereze o mai bună înțelegere a modului unitar în care se dezvoltă copilul și să crească gradul de colaborare către o mai bună relaționare a părintelui cu instituția școlară;
- consolideze și să dezvolte metode de disciplinare pozitivă, bazate pe comunicare și explicare, pe setarea unui program, a unor reguli de comportament, dar mai ales pe suport și sprijin emoțional;
- scadă cu aproape jumătate ponderea părinților care considerau pedeapsa o metodă de disciplinare;
- crească substanțial nivelul general de informare cu privire la abuzul împotriva copilului, mai ales în ceea ce înseamnă abuzul verbal și emoțional/psihologic—ceea ce poate duce la schimbare de mentalitate și conștientizare a atitudinilor;
- crească considerabil nivelul de cunoaștere legat de abuzul sexual împotriva copiilor, ex-

tinzând domeniul informațional al instituțiilor la care se pot adresa în situații de abuz, punând un accent special pe înțelegerea rolului pe care DGASPC îl joacă în aceste cazuri.

Efectele măsurate la nivel statistic ca urmare a intervenției “Școala părinților” recomandă multiplicarea programului la nivel național și asumarea lui în setul de politici publice destinate creșterii calității educației naționale și implicit a bunăstării sociale.

Din prisma educatorilor și a autorităților publice locale, “Școala părinților” reprezintă un demers nou, esențial și de mare interes pentru întreaga comunitate. Discuțiile cu aceștia din cadrul focus grupurilor desfășurate arată că vorbim de o nevoie foarte mare, la nivelul părinților, în modul de educare a copiilor, precum și în modul în care abordează unele situații de la nivelul familiei largite sau a comunității, reliefată în relația unitate de învățământ – părinte unde, din punctul de vedere al cadrelor didactice, implicarea ar trebui să fie una mai mare și mai concentrată pe nevoile copiilor.

Părinții nu s-ar fi gândit să participe sau nu și-ar fi permis vreodată să participe la un astfel de curs. Din acest motiv, demersul este unul extrem de apreciat și considerat a fi necesar să fie extins la nivelul unui număr cât mai mare de părinți și, în aceleași timp, preluat în toate proiectele și inițiativele care vizează părinți și copii.

Concluzii și recomandări

Din prisma opiniei autorităților publice locale și a educatorilor, ambele intervenții au avut un impact pozitiv la nivelul grupurilor țintă sprijinite, părinți și copii cu vârstă preșcolară; proiectul demonstrând, în primul rând, efecte asupra dezvoltării copiilor și a prezenței acestora la grădiniță.

Cele două măsuri au răspuns unor nevoi stringente cunoscute de copiii și părinții din comunități marcate de vulnerabilități crescute. Fără existența proiectului, este puțin probabil, potrivit datelor sondate prin chestionarele aplicate, ca părinții să fi avut acces la instruirii dedicate educației parentale sau să-și fi permis achiziționarea de produse precum cele din “Ghiozdănel cu viitor”. Mai mult, potrivit răspunsurilor primite din partea beneficiarilor și reprezentanților autorităților, aceste măsuri se cer preluate, replicate sau continuate chiar și în comunitățile care au fost deservite în primul an de proiect.

De altfel, proiectul se regăsește elocvent și consistent pentru ansamblul realizării educației timpurii în România, iar cercetarea de față indică exact care sunt palierele strategice pe care ar trebui focalizate intervențiile pentru îmbunătățirea domeniului. Rezultatele cercetării sunt cu atât mai revelatoare și susțin că abordarea la nivelul comunităților trebuie să realizeze integrat, dar cu adresabilitate punctuală, cu susținerea colaborării între cadre didactice și părinți, cu deservirea completă a nevoilor de joacă, comunicare și învățare ale copilului și pregătirea părinților pentru a continua educația acasă folosind metode și materiale centrate pe individualitatea și etapele de vârstă ale copilului.

Cercetarea a condus la următoarele concluzii privind impactul generat de intervențiile “Start în educație”:

Pentru domeniul educației timpurii din România:

- măsurile proiectului au atras o conștientizare de amploare a importanței educației timpurii la nivelul comunităților defavorizate din România și au crescut real preocuparea autorităților și părinților pentru dezvoltarea și necesitatea frecventării grădiniței de copii aflați la vârstă preșcolară;
- abordarea pentru îmbunătățirea educației preșcolare se poate face doar integrat, prin cultivarea implicării părintelului în actul educațional și cooperarea continuă cu educatorii, proiectul arătând o schimbare a atitudinii în acest sens;
- proiectul a servit și completat nevoi stringente de acces al copiilor din zone vulnerabile la noi oportunități de resurse de educație formală și nonformală, care pot fi folosite și acasă, participanții din proiect înregistrând ponderi semnificative ale îmbunătățirii abilităților motrice, cognitive și de comunicare;
- modelele de susținere a intervenției, centrate pe capacitatea și informarea specializată a

părinților au arătat rezultate importante pe îmbunătățirea frecvenței grădiniței de către copii și pe o mai mare conștientizare a rolului educației timpurii de către tatori;

- proiectul a oferit șansa copiilor din zone defavorizate la un act educațional de calitate și creșterea accesului acestora la resurse minime necesare pentru dezvoltarea conformă de la vârste mici.

La nivelul instituțiilor școlare, în special a grădinițelor, intervențiile au generat:

- un sprijin material concret în dotarea pentru desfășurarea activităților, acolo unde au ales să folosească la grupă produsele din cadrul "Ghiozdănel cu viitor", crescând atractivitatea actului educațional pentru copii, iar materialele s-au dovedit deosebit de necesare spre a fi utilizate și în spațiul instituțional în multe dintre situații;
- un suport și un model de bună practică în relaționarea cu părinții (element deficitar în pregătirea cadrelor didactice de toate nivelurile), având impact direct pentru modul în care este percepută în universul familiei grădinița, respectiv ajutând să-și regleze în mod adecvat așteptările privind rolul educației formale în creșterea copilului;
- mai bună colaborare cu autoritățile locale și creșterea vizibilității importanței instituțiilor preșcolare în dezvoltarea comunitară în ansamblu.

La nivelul familiei, intervențiile au avut, în mod evident, impactul cel mai puternic:

- pentru copii au însemnat acces la materiale educaționale, în multe cazuri primele din viața lor, pe care le-au folosit în scopul dezvoltării unor abilități utile și competențe necesare evoluției lor;
- intervenția a avut rezultate deosebit de crescute pentru îmbunătățirea achizițiilor educaționale ale copiilor preșcolari din comunitățile vulnerabile vizate, contribuind la un progres semnificativ pentru dezvoltarea abilităților cognitive și de învățare proprii vârstei;
- datorită componentelor kitului educațional, părinții au petrecut mai mult timp cu copiii preșcolari față de timpul pe care îl petreceau înainte de intervenție și au devenit mai focusați pe etapele de dezvoltare adecvată ale copilului lor;
- părinții din zone defavorizate sunt mai interesați să se informeze și să urmeze instruirea parentale, considerând extrem de utilă informația specializată primită în cadrul sesiunilor din proiect, îndeosebi în domeniile educației și protecției copilului;
- au motivat familia să sprijine integrarea în sistemul de educație preșcolară a copiilor, crescând semnificativ șansele celor mici de a se adapta la sistemul școlar, de a fi obiectiv evaluați din punct de vedere al dezvoltării fizice și comportamentale și de a primi sprijin pentru depășirea eventualelor dificultăți de dezvoltare;
- au ajutat familia în a înțelege rolul acțiunilor potrivite de disciplinare a copilului și a adopta metode pozitive de modelare a comportamentului acestuia, diminuând semnificativ ponderea agresivității fizice și verbale în educarea familială a copiilor;
- au îmbunătățit și crescut timpul petrecut de părinte cu copilul, încurajând comunicarea și o atenție sporită asupra emoțiilor copilului—parte extrem de puțin înțeleasă ca importantă înainte de participarea la proiect a părinților;
- au adus în familie informații și cunoștințe necesare pentru înțelegerea corectă și cât mai

cuprinzătoare a etapelor de dezvoltare a copilului, cu șanse mai mari de apel la intervenție specializată în cazurile de dificultăți sau întâzieri de dezvoltare;

- au crescut capacitatea părinților de a observa și interpreta modificările de comportament ale copiilor care pot fi semne ale unui abuz sau traume cu efecte pe termen lung.

Recomandări

Intervențiile au avut elementele de bază care le-au asigurat caracterul de model de bună practică și care le recomandă drept inițiative ce pot fi preluate la nivel național și/sau transferate în alte comunități sau ghiduri de acțiune:

1. Caracterul comunitar al intervențiilor, prin implicare multiplă la nivel comunitar (educatori, părinți, autorități locale), care au asigurat un spațiu unitar și colaborativ al intervenției cu potențial de accelerare a efectelor pe termen mediu și lung. În comparație cu intervențiile sectoriale, de cele mai multe ori cu efecte limitate, slab vizibile la nivel național, intervențiile comunitare au capacitatea de a genera progres durabil;
2. Caracterul integrat al intervențiilor, prin oferta combinată de bunuri materiale (kit-uri pentru copii), informații pentru cadrele didactice și educație parentală pe diferite arii pentru părinți.
3. Caracterul specific al intervențiilor prin modelarea sprijinului acordat pentru nivelul de vârstă al copiilor, pentru nivelul de educație a părinților, pentru specificul instituțional al comunităților. Adaptarea la caracteristicile grupului țintă într-o măsură cât mai mare este una dintre cheile de succes majore pentru a capitaliza încredere din partea acestuia.
4. Intervențiile nu numai că furnizează un model de succes și exemple de bună practică, conducând la sporirea accesului copiilor din zonele vulnerabile la resurse educaționale de înaltă calitate, ci demonstrează și un efect semnificativ în îmbunătățirea situației și perspectivei educației timpurii în comunitățile rurale vulnerabile.

Raport analiză de nevoi și impact

Proiect “Start în educație”